

Gdańsk, dnia 20 grudnia 2019 r.

Trybunał Konstytucyjny
Al. Jana Chrystiana Szucha 12a
00-918 Warszawa

Skarżący:

J C,
przebywający w Areszcie Śledczym

PESEL: ,
reprezentowany przez radcę prawnego Łucję Konczerewicz,
wpisaną na listę radców prawnych ,
prowadzoną przez Okręgową Izbę Radców Prawnych w Gdańsku,
pod numerem GD/GD/2872

Adres do doręczeń:

Kancelaria Radcy Prawnego Łucja Konczerewicz
ul. Tczewska 1, 83-121 Rudno

SKARGA KONSTYTUCYJNA

Wykonując prawo nadane Skarżącemu przez art. 79 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polski w zw. z art. 77 ust. 1 ustawy z dnia 30 listopada 2016 roku o organizacji i trybie postępowania przed Trybunałem Konstytucyjnym, jak pełnomocnik ustanowiony z urzędu, niniejszym wnoszę o:

1. stwierdzenie niezgodności przepisu art. 7 § 1 ustawy Kodeks karny wykonawczy z następującymi przepisami konstytucyjnymi: art. 2 i art. 45 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 roku,
2. stwierdzenie niezgodności przepisu art. 7 § 5 ustawy Kodeks karny wykonawczy z następującymi przepisami konstytucyjnymi: art. 37 ust. 1 w zw. z art. 45 ust. 1 w zw. z art. 176 ust. 1 w zw. z art. 2 oraz z art. 30 w zw. z art. 31 ust. 3 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 roku,

3. stwierdzenie niezgodności przepisu art. 116 § 1 ustawy Kodeks karny wykonawczy z następującymi przepisami konstytucyjnymi: art. 41 ust. 1 w zw. z art. 31 ust. 1-3, w zw. z art. 30, art. 32 ust. 1 i 2, art. 37 ust. 1, art. 40, art. 41 ust. 4 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 roku,
4. stwierdzenie niezgodności przepisu art. 142 § 1 ustawy Kodeks karny wykonawczy z następującymi przepisami konstytucyjnymi: art. 2, art. 30, art. 41 ust. 1 w zw. z art. 31 ust. 1, art. 31 ust. 3, art. 37 ust. 1, art. 42 ust. 1 i art. 87 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 roku,
5. stwierdzenie niezgodności przepisu art. 144 § 1 ustawy Kodeks karny wykonawczy z następującymi przepisami konstytucyjnymi: art. 2, art. 45 ust. 1 w związku z art. 173, art. 174, art. 175, art. 177, art. 30 w zw. z art. 31 ust. 3, art. 37 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 roku,
6. stwierdzenie niezgodności przepisu art. 143 § 1 pkt 4 ustawy Kodeks karny wykonawczy z następującymi przepisami konstytucyjnymi: art. 68 ust. 1, art. 40, art. 41 ust. 1, art. 30 i art. 31 ust. 3 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 roku,
7. zasądzenie zwrotu kosztów postępowania przed Trybunałem Konstytucyjnym, w tym kosztów reprezentowania wnoszącego skargę konstytucyjną przez prawnego, w trybie art. 54 ust. 2 i 3 ustawy o organizacji i trybie postępowania przed Trybunałem Konstytucyjnym.

I. Wskazanie orzeczenia, z którym Skarżący łączy naruszenie jego konstytucyjnych praw:

Postanowienie Sądu Okręgowego w G - VI Wydział Penitencjarny i Nadzoru nad Wykonywaniem Orzeczeń Karnych z dn. czerwca 2019 r., sygn. akt: Od postanowienia nie został wniesiony nadzwyczajny środek zaskarżenia.

II. Kwestionowane przepisy ustawy Kodeks karny wykonawczego, na podstawie których ostatecznie orzeczono o określonych w Konstytucji wolnościach lub prawach albo obowiązkach Skarżącego:

art. 7 § 1 i 5, art. 116 § 1, art. 142, art. 143 § 1 ust. 4, art. 144 § 1 KKW

UZASADNIENIE

Stan faktyczny

Postanowieniem z dn. .06.2019 r. Sąd Okręgowy w G - VI Wydział Penitencjarny i Nadzoru nad Wykonywaniem Orzeczeń Karnych utrzymał w mocy decyzję Dyrektora Aresztu
Strona 2 z 8

Śledczego z dn. .05.2019 r., na mocy której wymierzono Skarżącemu karę dyscyplinarną w postaci [REDAKOWANE]

[REDAKOWANE] Skarżący decyzję zaskarżył na podstawie art. 7 § 1 Kodeksu karnego wykonawczego. Sąd Okręgowy w G [REDAKOWANE], utrzymując w mocy zaskarżoną decyzję, wskazał, że „nie jest ona sprzeczna z prawem, a tylko taka podlegałaby uchyleniu”. W dn. .07.2019 r. Skarżący wniósł zażalenie od w/w postanowienia, zaś Sąd Okręgowy w G [REDAKOWANE] zarządzeniem z dn. .07.2019 r. odmówił jego przyjęcia jako niedopuszczalnego z mocy ustawy. W dn. .08.2019 r. Skarżący wniósł zażalenie na wydane zarządzenie. Postanowieniem z dn. .10.2019 r. Sąd Apelacyjny w G [REDAKOWANE] - II Wydział Karny (sygn. akt: [REDAKOWANE]) utrzymał w mocy zaskarżone zarządzenie.

Postanowienie z dn. .06.2019 r. stanowi ostateczne rozstrzygnięcie sprawy w przedmiocie skargi i kończy postępowanie zainicjowane jej wniesieniem. Zostało ono Skarżącemu doręczone w dn. 03.07.2019 r. Skarżący w dn. 06.08.2019 złożył wniosek o ustanowienie dla siebie radcy prawnego z urzędu, co wstrzymało bieg terminu do wniesienia skargi konstytucyjnej. Wznowienie terminu nastąpiło pierwszego dnia po dniu doręczenia radcy prawnemu rozstrzygnięcia właściwego organu o wyznaczeniu go pełnomocnikiem skarżącego (doręczenie miało miejsce dn. 28.10.2019 r.).

1. Zarzut niezgodności przepisu art. 7 § 1 KKW z art. 2 oraz art. 45 ust. 1 Konstytucji RP

Przepis art. 7 § 1 Kodeksu karnego wykonawczego stanowi, że: „Skazany może zaskarżyć do sądu decyzję organu wymienionego w art. 2 pkt 3-6 i 10 z powodu jej niezgodności z prawem, jeżeli ustawa nie stanowi inaczej.” W ocenie Skarżącego przepis ten jest niezgodny z Konstytucją w zakresie, w jakim stanowi, że osadzony może zaskarżyć do sądu decyzję dyrektora aresztu śledczego wyłącznie z powodu jej niezgodności z prawem. Narusza on art. 2 oraz art. 45 ust. 1 ustawy zasadniczej, w tym zasadę demokratycznego państwa prawa oraz zasadę zaufania obywatela do państwa i stanowionego przezeń prawa. W ocenie Skarżącego z Konstytucji wywodzić należy, że przy rozpatrywaniu środka zaskarżenia sąd orzekać powinien co do istoty sprawy, nie zaś jedynie oceniać go pod kątem formalnym, tj. w zakresie zgodności z prawem podjętych przez organ wykonawczy decyzji. Art. 45 ust. 1 Konstytucji stanowi, że każdy ma prawo do sprawiedliwego i jawnego rozpatrzenia sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki przez właściwy, niezależny, bezstronny i niezawisły sąd. Prawo do sądu obejmuje zatem rozstrzygnięcie sprawiedliwe, niezależne, bezstronne i wydane przez niezawisły sąd. Ustawodawca redagując zaskarżony przepis przesądził o wyłączeniu możliwości kontroli decyzji dyrektora w merytorycznym aspekcie (co do istoty sprawy). Nie dopuszcza on zbadania przez sąd decyzji uznaniowej w celu stwierdzenia, czy organ

Strona 3 z 8

nie naruszył granic uznania. Wskazać należy jednocześnie, że kary dyscyplinarne wywołują skutki w sferze praw i wolności osadzonego, w tym w zakresie ubiegania się o przepustki, zmianę systemu odbywania kary, ubiegania się o warunkowe przedterminowe zwolnienie.

2. Zarzut niezgodności przepisu art. 7 § 5 KKW z art. 37 ust. 1 w zw. z art. 45 ust. 1 w zw. z art. 176 ust. 1 w zw. z art. 2 oraz z art. 30 w zw. z art. 31 ust. 3 Konstytucji RP

Zgodnie z art. 7 § 5 KKW: „Po rozpoznaniu skargi sąd orzeka o utrzymaniu w mocy, uchyleniu albo zmianie zaskarżonej decyzji; na postanowienie sądu zażalenie nie przysługuje.” Przepis art. 7 § 5 KKW w zakresie, w jakim wyłącza możliwość poddania kontroli instancyjnej postanowienie sądu penitencjarnego poprzez sformułowanie „na postanowienie sądu zażalenie nie przysługuje” jest w ocenie Skarżącego niezgodny z Konstytucją z uwagi na fakt, że demokratyczne państwo prawa ma za zadanie chronić zasadę bezpieczeństwa prawnego oraz zaufania obywateli do państwa i stanowionego przezeń prawa. Art. 176 ust. 1 Konstytucji statuuje, że postępowanie sądowe jest co najmniej dwuinstancyjne. (wywodzi się to z zasady legalizmu wyrażonej w art. 7 Konstytucji). Z przyrodzonej godności człowieka, której przymiotami są szacunek należny każdemu człowiekowi oraz jego podmiotowość w szczególności wobec organów władzy publicznej wynika prawo do korzystania z praw i wolności konstytucyjnych (art. 37 ust. 1), w tym prawa do sądu oraz postępowania dwuinstancyjnego. Poprzez pozbawienie skazanego prawa kontroli dwuinstancyjnej decyzji dyrektora aresztu śledczego, Skarżący został pozbawiony prawa do sądu wynikającego z art. 45 ust. 1 Konstytucji. Trybunał Konstytucyjny wielokrotnie wypowiadał się na temat rozumienia zasady dwuinstancyjności postępowania sądowego na gruncie art. 78 oraz art. 176 ust. 1 Konstytucji. Stwierdził między innymi, że z zasady dwuinstancyjności wynikają dostęp do drugiej instancji (przyznanie stronom środków zaskarżenia), powierzenie rozpoznania sprawy drugiej instancji sądowi wyższego szczebla oraz że zasada ta zapewnia kontrolę rozstrzygnięcia podejmowanego przez sąd pierwszej instancji przez dwukrotną ocenę stanu faktycznego i prawnego sprawy oraz kontroli prawidłowości stanowiska zajętego przez sąd pierwszej instancji (wyrok TK z 13.07.2009 r., SK 46/08).

W świetle powyższych zarzutów w ocenie Skarżącego został on pozbawiony prawa do merytorycznego rozpoznania sprawy co do jej istoty, prawa do obrony oraz prawa do postępowania dwuinstancyjnego ergo pozbawiony został prawa do sądu wynikającego z art. 45 ust. 1 Konstytucji.

3. Zarzut niezgodności przepisu art. 116 § 1 KKW z art. 41 ust. 1 w zw. z art. 31 ust. 1-3, w zw. z art. 30, art 32 ust. 1 i 2, art. 37 ust. 1, art. 40, art. 41 ust. 4 Konstytucji RP

Zgodnie z art. 116 § 1 KKW: „Skazany ma obowiązek przestrzegania przepisów określających zasady i tryb wykonywania kary, ustalonego w zakładzie karnym porządku oraz wykonywania poleceń przełożonych i innych osób uprawnionych (...)” Przepis nie określa szczegółowo zasad i trybu wykonywania kary, w tym nie odwołuje się do konkretnych przepisów powszechnie obowiązującego prawa, które skazany ma obowiązek respektować, wskazując jedynie na niedookreślone pojęcie „porządku”. W ocenie Skarżącego przepis ten jest niezgodny z Konstytucją m. in. w zakresie, w jakim stanowi, że skazany ma obowiązek przestrzegania porządku w zakładzie karnym, który to porządek ustala dyrektor zakładu karnego (art. 73 § 2 KKW). W ocenie zatem Skarżącego ustawodawca nie może obligować skazanego do przestrzegania porządku, który nie jest źródłem prawa w rozumieniu art. 87 ust. 1 Konstytucji (tym bardziej nie mogą być na skazanego nakładane sankcje za jego nieprzestrzeganie).

Skarżący zarzuca przepisowi art. 116 § 1 Kodeksu karnego wykonawczego niezgodność z zasadami równości wobec prawa i równego traktowania, zasadą humanitaryzmu, zasadą zaufania obywatela do państwa i stanowionego przezeń prawa, zasadą poprawnej legislacji oraz jednoznaczności prawa.

Skarżący zarzuca również niekonstytucyjność przepisu w zakresie, w jakim stanowi, że „skazany mam obowiązek wykonywania poleceń przełożonych i innych osób uprawnionych”, skoro ograniczenia w zakresie korzystania z praw i wolności konstytucyjnych mogą być ustanawiane tylko w ustawie i tylko wtedy, gdy są konieczne w demokratycznym państwie dla jego bezpieczeństwa lub porządku publicznego, bądź dla ochrony środowiska, zdrowia i moralności publicznej, albo wolności i praw innych osób. Ograniczenia te nie mogą naruszać istoty wolności i praw. Trudno uznać, że mieści się w tym polecenie [REDAKTOWANE], za co Skarżący został ukarany. Skarżący wskazuje, że stopień akceptacji i przestrzegania praw skazanych w przepisach i praktyce penitencjarnej stanowi wykładnik zasady praworządności. Naruszeniem godności są przepisy, które prowadzi do odpodmiotowania osoby pozbawionej wolności (tak TK w wyroku: z 18.10.2017 r., K 27/15; z 15.10.2002 r., SK 6/02).

Zasada bezpieczeństwa prawa zakłada, że prawo obowiązujące powinno cechować się takimi atrybutami, które zagwarantują jednostce bezpieczeństwo prawne, umożliwiając jej decydowanie o swoim postępowaniu na podstawie pełnej znajomości przesłanek działania organów państwa, a zarazem znajomości konsekwencji prawnych, jakie postępowanie to może za sobą pociągać (tak TK w wyroku: z 14.06.2000 r., P 3/00, z 19.11.2008 r., KP 2/08; z 24.02.2010 r., K 6/09). Bezpieczeństwo prawne jednostki związane z pewnością prawa umożliwia przewidywalność

działań organów państwa (tak TK w wyroku z: 02.04.2007 r., SK 19/06), zaś zasada bezpieczeństwa prawnego zakazuje przyjmowania nieprzewidywalnych unormowań (tak: TK w wyroku z 19.03.2007 r., K 47/05).

4. Zarzut niezgodności przepisu art. 142 § 1 KKW z art. 2, art. 30, art. 41 ust. 1 w zw. z art. 31 ust. 1, art. 31 ust. 3, art. 37 ust. 1, art. 42 ust. 1 i art. 87 ust. 1 Konstytucji RP

Skarżący zarzuca przepisowi art. 142 § 1 Kodeksu karnego wykonawczego w zakresie, w jakim skazany podlega odpowiedzialności dyscyplinarnej za zawinione naruszenie nakazów lub zakazów wynikających z regulaminu lub innych przepisów wydanych na podstawie ustawy albo ustalonego w zakładzie karnym lub miejscu pracy porządku niezgodność z Konstytucją RP. Wskazać należy, że odpowiedzialność dyscyplinarna, o której mowa w przepisie art. 142 § 1 KKW jest karą w rozumieniu art. 143 § 1 Kodeksu karnego wykonawczego. Odpowiedzialność dyscyplinarna odpowiada odpowiedzialności karnej, zaś odpowiedzialność karna (dyscyplinarna), o której mowa w art. 42 ust. 1 Konstytucji RP odnosi się do wszystkich przepisów o charakterze represyjnym, czyli przepisów, których celem jest wymierzenie kary wobec jednostki, poddanie jednostki jakiejś formie ukarania lub sankcji (tak wyroki TK: z 08.07.2003 r., P 10/02; z 26.11.2003 r., SK 22/02; z 21.07.2006 r., P 33/05; z 02.09.2008 r., K 35/06; z 12.04.2011 r., P 90/08; z 06.11.2012 r., K 21/11; z 03.06.2014 r., K 19/11; z 21.04.2015 r., P 40/13). Trybunał w swoim orzecznictwie wielokrotnie stosował przepis art. 42 ust. 1 Konstytucji RP do oceny przepisów statuujących delikty dyscyplinarne (wyrok TK: z 02.09.2008 r., K 35/06; z 06.11.2012 r., K 21/11). Szerokie stosowanie gwarancji wynikających z art. 42 ust. 1 Konstytucji do różnych przypadków odpowiedzialności o charakterze karnym związane jest z koniecznością ochrony praw i wolności jednostki, a zatem stworzenia możliwości optymalnego poziomu ich bezpieczeństwa (wyrok TK z 27.02.2001 r., K 22/00). Podstawę rozszerzenia stosowania art. 42 ust. 1 Konstytucji stanowi wyrażona w art. 2 zasada demokratycznego państwa prawa (tak: wyrok TK z 27.02.2001 r., K 22/00). Art. 42 ust. 1 Konstytucji RP stanowi swoiste konstytucyjne prawo podmiotowe jednostki, którego ochrona może być dochodzona w trybie skargi konstytucyjnej, wszelkie ograniczenia zaś w stosowaniu tych zasad powinny być oceniane przez pryzmat art. 31 ust. 3 Konstytucji RP (tak: wyrok TK z 09.06.2015 r., SK 47/13). Art. 42 ust. 1 ujęty został w podrozdziale dotyczącym wolności i praw osobistych, pozostaje więc w ścisłym związku funkcjonalnym z konstytucyjnymi gwarancjami w zakresie ochrony wolności indywidualnej człowieka (art. 31 ust. 1 Konstytucji), jego nietykalności i wolności osobistej (art. 41 ust. 1 Konstytucji), a także innych praw i wolności podmiotowych.

Skoro zatem odpowiedzialność dyscyplinarna może wynikać wyłącznie z ustawy, to przepis stanowiący, że może ona wynikać również z regulaminu lub innych przepisów wydanych na podstawie ustawy albo ustalonego w zakładzie karnym lub miejscu pracy porządku jest w ocenie Skarżącego niezgodny z ustawą zasadniczą.

5. Zarzut niezgodności art. 144 § 1 KKW z art. 2, art. 45 ust. 1 w związku z art. 173, art. 174, art. 175, art. 177, art. 30 w zw. z art. 31 ust. 3, art. 37 ust. 1 Konstytucji RP

Art. 144 § 1 Kodeksu karnego wykonawczego w zakresie, w jakim kary dyscyplinarne wymierza dyrektor zakładu karnego, a inne kary - również osoba przez niego upoważniona. Jest w ocenie Skarżącego niezgodny z ustawą zasadniczą. W orzecznictwie TK uznano za dopuszczalne wymierzanie kar przez inny organ aniżeli sąd jedynie w określonych wypadkach i tylko w odniesieniu do korporacji (art. 17 Konstytucji RP). Skarżący kładzie szczególny nacisk na niezgodność przepisu z art. 30 i 37 ust. 1 Konstytucji, które stanowią ogólny zakres podmiotowy praw i wolności.

6. Zarzut niezgodności art. 143 § 1 pkt 4 KKW z art. 68 ust. 1, art. 40, art. 41 ust. 1, art. 30 i art. 31 ust. 3 Konstytucji RP

Skarżący zarzuca przepisowi art. 143 § 1 pkt 4 Kodeksu karnego wykonawczego niezgodność z Konstytucją. Zgodnie z tymże przepisem: „Karą dyscyplinarną jest pozbawienie możliwości otrzymania paczek żywnościowych, na okres do 3 miesięcy.” Kara ta stoi w sprzeczności z prawem do odpowiedniego celem ochrony zdrowia wyżywienia, które to prawo wyrażone zostało w art. 102 pkt 1 KKW. Ponadto, w art. 68 ust. 1 Konstytucji wyrażone zostało prawo do ochrony zdrowia, co powiązane jest z kwestią prawidłowego wyżywienia. Kara ta jest w ocenie Skarżącego karą niehumanitarną oraz nie znajduje racjonalnego uzasadnienia. W orzecznictwie podkreśla się istnienie minimum gwarancyjnego treści prawa do ochrony zdrowia, które z jednej strony utożsamia się z zakazem ingerencji w procesy życiowe człowieka (tak wyrok TK: z 28.05.1997 r., K 26/96; z 07.01.2004 r., K 14/03). Ochrona życia ludzkiego nie może być rozumiana wyłącznie jako minimum funkcji biologicznych, niezbędnych do egzystencji, ale jako gwarancja prawidłowego rozwoju, a także uzyskania i zachowania moralnej kondycji psychofizycznej, właściwej dla danego wieku rozwojowego. Bez względu na to, jak wiele czynników uzna się za istotne z punktu widzenia owej kondycji nie ulega wątpliwości, że obejmuje ona pewien optymalny, z punktu widzenia procesów życiowych, stan organizmu danej osoby, zarówno w aspekcie funkcji fizjologicznych, jak i psychicznych (tak TK w wyroku z 28.05.1997 r.,

